

Ševětín

Kraj: Jihočeský

Správní obvod: České Budějovice

Nadmořská výška: 484 m n. m.

Počet obyvatel: 1 373

Adresa URL: www.sevetin.cz/

Okres: České Budějovice

GPS souřadnice: 49.100054N, 14.572197E

První pís. zmínka: 1352 (672 let)

PSČ: 373 63

Historie obce Ševětín

O starém osídlení Ševětínska svědčí na šedesát slovanských mohyl, nacházejících se přibližně dva kilometry západně od obce. Datují se do střední doby hradištní, to je do 9. století. Otázka prvního písemného dokladu o existenci vesnice je dodnes sporná. V roce 1228 potvrdil český král Přemysl Otakar I. latinskou listinou Anežce abatyši kláštera u sv. Jiří na Pražském Hradě kromě jiných vesnic i držbu Ševětínska na Prácheňsku. Tento údaj byl dlouho vztahován k zdejší obci. Je však pravděpodobnější, že se jednalo o dnes již zaniklou obec Ševětínsko u Horažďovic. Odpovídalo by tomu i její umístění v oblasti Pracheňska. Celý problém není dosud jednoznačně rozřešen. Průkazná je proto až zmínka v konfirmačních knihách pražské arcidiecéze k roku 1352. Další zmínky o farnosti se objevují i v registrech papežských desátků.

Ševětín náležel do lomnického panství, jehož majitel rytíř Ješek z Kosovy Hory dosadil v roce 1360 na zdejší faru kněze Jiříka, nástupce po zemřelém faráři Mikulášovi. O třináct let později směnil Jiřík zdejší faru s knězem Václavem za obročí v Lomnici nad Lužnicí.

V roce 1382 přešlo lomnické panství do rukou českého krále Václava IV. Za husitských válek bylo panství obsazeno husity a spravoval je hejtman Jan Roháč z Dubé. Katolickému šlechtici Oldřichovi II., z Rožmberka se podařilo Lomnici získat v roce 1435. Připojil zdejší statky ke svému třeboňskému panství a jeho součástí zůstal Ševětín až do zrušení vrchnostenské správy po roce 1848.

V neklidné době vlády krále Jiřího z Poděbrad trpěl Ševětín od drancujících vojenských oddílů a byl nakonec v roce 1470 vypálen. Od roku 1516 probíhala stavba nedalekých rybníků Dubenského a Žáru, navržených Štěpánkem Netolickým.

Slavným obdobím Ševětína byla klidná doba prosperity za vlády posledních Rožmberků. V roce 1585 se ve vsi usadil na Vávrově statku se zájezdní hospodou známý renesanční básník Šimon Lomnický. Tento nejznámější zdejší obyvatel si zaslouží bližší zmínku. Narodil se roku 1552 v Lomnici nad Lužnicí v rodině čtvrtlánika Chodečka. Díky svému talentu získal podporu Viléma z Rožmberka a mohl tak studovat na školách v Českém Krumlově, Třeboni a Jindřichově Hradci. Po ukončení studií se stal správcem školy v Kardašově Řečici. Kolem roku 1577 se oženil s Barborou, dcerou Mikuláše Vávry ze Ševětína. Po tchánově smrti převzal jeho statek s formankou. Hospodářství mu vzkvétalo.

Již od mladých let se věnoval latinskému i českému básnictví. Rozsah jeho tvorby byl velmi široký, od kancionálů s duchovními písněmi a mravoučných spisů přes milostné verše až po příležitostné skladby určené pro slavnostní události na dvorech jeho četných šlechtických příznivců, jako byli Rožmberkové či páni z Hradce. V letech 1585–1596 stál Lomnický v čele obce jako rychtář.

V jeho hostinci se zastavovala poselstva směřující k císařskému dvoru do Prahy, a to nejen díky

výhodné poloze hostince při silnici z Lince, ale také díky přítomnosti vzdělaného hostinského a básníka v jedné osobě. Často zde užívali pohostinství i páni z Rožmberka. Lomnického tvorbu ocenil i císař Rudolf II., který mu udělil za skladbu Kupidova střela v roce 1594 erb a přídomek z Budče.

Spokojený život básníka skončil velkým požárem Ševětína v roce 1618, při kterém přišel o veškerý majetek. Další pohromu přinesl do vsi počátek třicetileté války. Za protihabsburského povstání byl Ševětín v roce 1619 vypálen. Starý a zchudlý poeta odešel do Prahy, kde hledal obživu u bývalých přátel. Nebyl však v nových poměrech příliš úspěšný a zemřel jako nemajetný v roce 1623.

V roce 1907 byla Šimonovi Lomnickému z Budče odhalena v Ševětíně pamětní deska. Jeho formanka, byť několikrát přestavěná, existovala až do 20. století. V roce 1985 však znovu vyhořela a byla definitivně srovnána se zemí. Dnes připomíná v Ševětíně památku tohoto renesančního básníka také náměstí nazvané jeho jménem. Třicetiletá válka přinesla vesnici nejen hmotné škody, ale i úpadek duchovní správy. Zpustošený ševětínský kostel byl obnoven v roce 1635 s podporou císařova syna Ferdinanda, pozdějšího císaře Ferdinanda III.

V roce 1659 zde přistoupilo k velikonoční zpovědi 54 kajícníků. Toto číslo nám ukazuje přibližný počet obyvatel obce. Údaj však nezahrnuje děti do 12 let, které ještě ke zpovědi nechodily.

O vzdělávání žáků se staral ševětínský učitel. První písemná zmínka o místní škole pochází z roku 1666.

V roce 1695 poničil blesk za prudké bouře věž kostela, ale naštěstí nedošlo k požáru. Poškození se stalo podnětem pro barokní přestavbu věže, zničený zvon byl poslán k přelití do Klatov a roku 1700 se konalo jeho slavnostní vysvěcení. Vykonal je zlatokorunský opat Matěj Ungar.

Již od konce 17. století se jednalo o znovuzřízení ševětínské fary. Cíle bylo dosaženo až v roce 1720, kdy se věřící opět dožadovali u vrchnosti obsazení fary. Uváděli, že je místní farní budova sice sešlá, ale náleží k ní majetek postačující k hmotnému zajištění faráře. Kníže Adam František ze Schwarzenberku, zdejší patron, jehož rod roku 1660 výhodně získal třeboňské panství od Habsburků, jejich prosbám vyhověl. Sídlem faráře se stala nově vystavěná fara. Jednopatrovou budovu se štítovým vjezdem projektoval významný barokní architekt ve schwarzenberských službách Pavel Ignác Bayer. K jeho dílům patří například lovecký zámek Ohrada u Hluboké nad Vltavou.

Ze strategických důvodů došlo v roce 1753 ke stavbě silnice z Lince do Prahy, vedoucí přes Ševětín. Císařskému nařízení vyhověl Ševětín v roce 1787 tím, že založil nový hřbitov mimo vesnici. Po několika letech však došlo na novém hřbitově k silnému průsaku vody a pohřbívat se proto začalo opět kolem kostela a to až do roku 1882, kdy byl založen nový hřbitov, který slouží dodnes.

V polovině 19. století došlo k uplatnění nového stavebního stylu, tzv. selského baroka, na území celých Blat, a tedy i v Ševětíně. Dřevěné chalupy v kožichu, popisované v roce 1825 zdejším farářem Františkem Reyndamem, byly nahrazeny důkladnými zděnými stavbami. Pod šikovnými rukama jihočeských zedníků vznikaly statky i menší usedlosti, bohatě zdobené typickým blatským štukovým dekorem. Bohužel se však v původní podobě uchovalo v Ševětíně jen několik takovýchto památkově chráněných stavení.

Obyvatelé vesnice nosili blatský kroj, který se vyznačoval bohatstvím výšivek i kvalitou materiálu.

V 19. století se zvýšily nároky na školní vzdělávání. Stará ševětínská škola nedostačovala, proto byla v roce 1821 rozšířena a roku 1858 vystavěna budova nová. Významným žákem zdejší školy byl Jan Evangelista Chadt. Tento rodák z hájenky na Kubově Huti nar. 1860 se stal lesním správcem ve schwarzenberských službách. Jeho rozsáhlá publikační činnost se zaměřovala na teorii lesnictví a

myslivosti. V roce 1920 byl jako šedesátiletý jmenován docentem na Vysoké škole lesnické v Praze, kde poté i vyučoval. O tom, že si k Ševětínu uchoval kladný vztah, svědčí jeho pseudonym Chadt Ševětínský, pod nímž publikoval. Zemřel v roce 1925.

Rozvoj obce pokračoval i během druhé poloviny 19. století. Již v roce 1946 začala být v Ševětíně provozována dostavníková pošta. Její úřadovna byla umístěna v jedné budově se zájezdním hostincem.

Železničního spojení s Veselím nad Lužnicí a Českými Budějovicemi se obyvatelé dočkali v roce 1874. Pro výstavbu této železniční trati bylo denně dodáváno 30 povozů kamene ze ševětínského lomu Kopanina, který byl, jako jediný větší podnikatelská aktivita v okolí, otevřen v roce 1873. V tomto lomu se těží granodiorit užívaný na stavby silnic a výrobu prefabrikátů až do současnosti.

Obec si zachovávala i v 19. století převážně zemědělský charakter. Od roku 1884 se zde konaly každé pondělí trhy na obilí a hovězí dobytek. V roce 1862 ves čítala 425 obyvatel, převážně českého původu.

Četné požáry přinášely v tomto období velké materiální škody, a proto byl v roce 1891 ustaven spolek dobrovolných hasičů. Roku 1885 byla založena místní pobočka Národní jednoty pošumavské, která se zabývala pořádáním osvětových přednášek, zejména se zemědělskou tematikou a zanikla až v průběhu první světové války.

Vzhled obce okrášlily lípy vysazené roku 1901 před školou a socha sv. Jana Nepomuckého, stojící od roku 1909 uprostřed náměstí.

První světová válka přinesla do obce bídu a nejistotu a vyžádala si životy 14 ševětínských mužů.

Jejich památku připomíná pomník odhalený v roce 1923. K silným zážitkům, na než se dlouho vzpomínalo patřil průjezd prvního československého prezidenta Tomáše G. Masaryka Ševětínem.

Prezident, projíždějící v automobilu obcí, zpomalil a kynul přihlížejícím.

Po překonání následků války se obec dále rozvíjela. Roku 1922 došlo k otevření stálého poštovního úřadu a četnické stanice. O čtyři roky později byla do vesnice zavedena elektřina a telefon. Podle stavu v roce 1936 provozovali v Ševětíně svoji živnost dva kováři, dva truhláři a dva koláři, jeden sedlák a jeden bednář. O zásobování obyvatel potravinami se starali také čtyři hostince a čtyři obchody. Obec vyhledávalo v období první republiky mnoho hostů, které lákaly okolní lesy možnost koupání, a proto sem přijížděli na letní byt.

Na rozvoj tělovýchovy a vlastenectví dbal ševětínský Sokol, založený roku 1919. V roce 1928 vybudoval tento spolek vlastní sokolovnu. Sokol pořádal kromě veřejných cvičení i ochotnická divadelní

představení. Protože stanovy Sokola neumožňovaly organizovat fotbalová utkání a fotbal byl ve vesnici velmi oblíbený, došlo v roce 1936 k odštěpení části členstva a k založení Sportovního klubu Ševětín.

V období druhé světové války byla v obci založena roku 1940 měšťanská škola. Za druhé světové války znamenala německá okupace pro některé zdejší občany internaci v koncentračních táborech, například zcela byla zlikvidována rodina ševětínského lékaře Viktora Bayera. Do Ševětína, jako i do jiných obcí, přišli ke konci války němečtí uprchlíci z oblastí zasažených boji. I sem přineslo osvobození radost a naději.

Pouťnorová kolektivizace zemědělství vnesla do života vesnice velké změny. V roce 1952 zde bylo ustanoveno Jednotné zemědělské družstvo. Zřízením Krajského skladu léčiv roce 1965, který se zabýval kromě distribuce léčiv také přípravou infúzních roztoků, zde vznikly nové pracovní příležitosti. Tento podnik zde pod novým názvem působí dodnes.

V sedmdesátých letech byla v obci zahájena výstavba rozsáhlého kulturního domu, typického pro toto období. Dokončit se jej podařilo v roce 1979. Rok 1975 přinesl založení známého Blaťáckého souboru písní a tanců, jehož posláním je uchovávat bohatství zdejších lidových tradic. Soubor vystupuje v typických blatských krojích, jež upoutávají pozornost svou zdobností.

Devadesátá léta přinesla významný objev ve farním kostele sv. Mikuláše. Během generální opravy chrámu došlo k odkrytí gotických nástěnných maleb v presbytáři. Malby byly díky dobré spolupráci farnosti s památkovým ústavem citlivě restaurovány a tvoří významný doklad o minulosti obce..

